

Έλεγχος του προϋπολογισμού

Ο έλεγχος του ευρωπαϊκού προϋπολογισμού πραγματοποιείται σε κάθε θεσμικό όργανο της ΕΕ και σε επίπεδο κρατών μελών. Σημαντικό έργο ελέγχου πραγματοποιούν, σε διάφορα επίπεδα, το Ελεγκτικό Συνέδριο και το Κοινοβούλιο. Κάθε χρόνο το Κοινοβούλιο εξετάζει την εκτέλεση του προϋπολογισμού με σκοπό τη χορήγηση απαλλαγής στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, στα λοιπά ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα και στους οργανισμούς της Ένωσης.

Νομική βάση

- Άρθρα 287, 317, 318, 319, 322 και 325 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ)
- κανονισμός (ΕΕ, Ευρατομ) 2018/1046 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 18ης Ιουλίου 2018 σχετικά με τους δημοσιονομικούς κανόνες που εφαρμόζονται στον γενικό προϋπολογισμό της Ένωσης, την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) αριθ. 1296/2013, (ΕΕ) αριθ. 1301/2013, (ΕΕ) αριθ. 1303/2013, (ΕΕ) αριθ. 1304/2013, (ΕΕ) αριθ. 1309/2013, (ΕΕ) αριθ. 1316/2013, (ΕΕ) αριθ. 223/2014, (ΕΕ) αριθ. 283/2014 και της απόφασης αριθ. 541/2014/UE, και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΕ, Ευρατομ) αριθ. 966/2012· βλέπε ειδικότερα τον τίτλο II, κεφάλαιο 7 σχετικά με την αρχή της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης και τις επιδόσεις και τον τίτλο XIV σχετικά με τον εξωτερικό έλεγχο και την απαλλαγή
- διοργανική συμφωνία της 2ας Δεκεμβρίου 2013 μεταξύ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, του Συμβουλίου και της Επιτροπής για τη δημοσιονομική πειθαρχία, τη συνεργασία σε δημοσιονομικά θέματα και τη χρηστή δημοσιονομική διαχείριση, μέρος III
- κανονισμός του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, τίτλος II κεφάλαιο 6 άρθρα 92α, 93 και 94· τίτλος V κεφάλαιο 2 άρθρο 125· παράρτημα IV.

Στόχοι

Διασφάλιση της νομιμότητας, της ακρίβειας και της ενδεδειγμένης διαχείρισης των πράξεων του προϋπολογισμού και των συστημάτων δημοσιονομικού ελέγχου, καθώς και της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης του ευρωπαϊκού προϋπολογισμού (οικονομία, αποδοτικότητα και αποτελεσματικότητα), με παράλληλη επαγρύπνηση — αυτός είναι ο ρόλος του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου — για την επίτευξη των στόχων (κριτήρια επιδόσεων).

Επιτεύγματα

A. Έλεγχος σε εθνικό επίπεδο

Ο αρχικός έλεγχος των εσόδων και των δαπανών ασκείται κατά μέγα μέρος από τις εθνικές αρχές. Οι αρχές αυτές διατηρούν τις αρμοδιότητές τους κυρίως όσον αφορά τους παραδοσιακούς ιδίους πόρους (βλ. δελτίο [1.4.1](#)), τομέας στον οποίο διαθέτουν τις αναγκαίες διαδικασίες είσπραξης και ελέγχου των ποσών. Ως προς το θέμα αυτό υπενθυμίζεται ότι, στις 26 Μαΐου 2014^[1], το Συμβούλιο ενέκρινε σύνολο νομοθετικών μέτρων, συμπεριλαμβανομένης νέας απόφασης για τους ιδίους πόρους, με την οποία εισάγονται ορισμένες τροποποιήσεις στο σύστημα των εν λόγω πόρων για την περίοδο 2014-2020. Οι νέοι κανόνες για τους ιδίους πόρους εφαρμόζονται από την έναρξη ισχύος της απόφασης αυτής, την 1η Οκτωβρίου 2016, και με αναδρομική ισχύ από την 1η Ιανουαρίου 2014. Η είσπραξη των παραδοσιακών ιδίων πόρων αποτελεί, επιπλέον, ζήτημα μείζονος σημασίας για τα θεσμικά όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ο δημοσιονομικός έλεγχος διενεργείται επίσης μέσω της καταπολέμησης της απάτης (βλ. δελτίο [1.4.6](#)). Οι επιχειρησιακές δαπάνες του Ευρωπαϊκού Γεωργικού Ταμείου Εγγυήσεων (ΕΓΓΤΕ), του Ευρωπαϊκού Γεωργικού Ταμείου Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ) και των διαρθρωτικών ταμείων ελέγχονται, εξάλλου, σε πρώτο στάδιο από τις αρχές των κρατών μελών.

B. Έλεγχος σε επίπεδο Ένωσης

1. Εσωτερικός

Σε κάθε θεσμικό όργανο, ο έλεγχος ασκείται αρχικά από τους διατάκτες και τους υπολόγους και στη συνέχεια από τον εσωτερικό ελεγκτή του οικείου οργάνου.

2. Εξωτερικός: από το Ελεγκτικό Συνέδριο (βλ. δελτίο [1.3.12](#))

Ο εξωτερικός έλεγχος ασκείται από τα εθνικά ελεγκτικά συνέδρια και από το Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο (ΕΕΣ), το οποίο κάθε χρόνο υποβάλλει στην αρμόδια για τον προϋπολογισμό αρχή λεπτομερείς εκθέσεις σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 287 της ΣΛΕΕ, ήτοι:

- δήλωση αξιοπιστίας όσον αφορά την αξιοπιστία των λογαριασμών και τη νομιμότητα και κανονικότητα των υποκείμενων πράξεων (γνωστή ως DAS)·
- την ετήσια έκθεση σχετικά με την εκτέλεση του γενικού προϋπολογισμού, συμπεριλαμβανομένων των προϋπολογισμών όλων των θεσμικών οργάνων και των αποκεντρωμένων οργανισμών·
- ειδικές εκθέσεις για συγκεκριμένα θέματα·
- εκθέσεις ελέγχου και γνωμοδοτήσεις·
- ειδικές εκθέσεις και έγγραφα θέσης·
- ειδικές ετήσιες εκθέσεις σχετικά με τους φορείς και τους οργανισμούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

[1] Απόφαση του Συμβουλίου, της 26ης Μαΐου 2014, για το σύστημα των ιδίων πόρων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (2014/335/ΕΚ, Ευρατόμ), L 168/105 της 7.6.2014.

Το Ελεγκτικό Συνέδριο δημοσιεύει επίσης εκθέσεις για τις δανειοληπτικές και δανειοδοτικές πράξεις, καθώς και για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Ανάπτυξης (ΕΤΑ).

3. Έλεγχος σε πολιτικό επίπεδο: από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο

Στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, η Επιτροπή Ελέγχου του Προϋπολογισμού είναι αρμόδια για την προετοιμασία της θέσης του Κοινοβουλίου, και συγκεκριμένα για:

- τον έλεγχο της εκτέλεσης του προϋπολογισμού της Ένωσης και του ΕΤΑ·
- το κλείσιμο και τον έλεγχο των λογαριασμών και ισολογισμών της Ένωσης, των θεσμικών οργάνων της και κάθε οργανισμού που χρηματοδοτείται από αυτή·
- τον έλεγχο των χρηματοδοτικών δραστηριοτήτων της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων (βλ. δελτίο [1.3.15](#))·
- τον έλεγχο της αποδοτικότητας των διάφορων μορφών κοινοτικής χρηματοδότησης κατά την εφαρμογή των πολιτικών της Ένωσης·
- την εξέταση των κρουσμάτων απάτης και των παρατυπιών κατά την εκτέλεση του προϋπολογισμού της Ένωσης, την έγκριση μέτρων που αποσκοπούν στην πρόληψη και δίωξη αυτών των περιπτώσεων απάτης και παρατυπιών και την προστασία των γενικών οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης.

Προετοιμάζει επίσης τις αποφάσεις σχετικά με την απαλλαγή.

Διαδικασία απαλλαγής

Μία φορά ανά έτος, το Κοινοβούλιο, κατόπιν σύστασης του Συμβουλίου, χορηγεί απαλλαγή στην Επιτροπή όσον αφορά την εκτέλεση του προϋπολογισμού για το έτος *n-2*, αφού εξετάσει τις εκθέσεις δραστηριοτήτων των γενικών διευθύνσεων της Επιτροπής, την ετήσια έκθεση της Επιτροπής για τη διαχείριση και τις επιδόσεις, την έκθεση αξιολόγησης (άρθρο 318 της ΣΛΕΕ), την ετήσια έκθεση του Ελεγκτικού Συνεδρίου και τις απαντήσεις της Επιτροπής και των άλλων θεσμικών οργάνων στις δικές του ερωτήσεις (άρθρο 319 της ΣΛΕΕ). Τα μέλη της Επιτροπής Ελέγχου του Προϋπολογισμού επεξεργάζονται τη θέση του Κοινοβουλίου επί των ειδικών εκθέσεων του Ελεγκτικού Συνεδρίου, κατά κανόνα υπό μορφή εγγράφων εργασίας προς καθοδήγηση του γενικού εισηγητή για την απαλλαγή. Η Επιτροπή και τα λοιπά θεσμικά όργανα οφείλουν να ενεργήσουν βάσει των παρατηρήσεων που διατυπώνει το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο στα ψηφίσματά του σχετικά με την απαλλαγή (άρθρο 319 παράγραφος 3 της ΣΛΕΕ και άρθρο 262 του δημοσιονομικού κανονισμού). Επίσης, το Κοινοβούλιο χορηγεί ετησίως απαλλαγή στα λοιπά θεσμικά όργανα καθώς και στους οργανισμούς. Το Κοινοβούλιο χορηγεί χωριστή απαλλαγή στην Επιτροπή για την εκτέλεση των μέτρων που σχετίζονται με το ΕΤΑ, δεδομένου ότι τα μέτρα αυτά δεν έχουν ακόμη ενσωματωθεί στον γενικό προϋπολογισμό. Η απόφαση του Κοινοβουλίου σχετικά με την απαλλαγή και το ψήφισμά του όσον αφορά την εκτέλεση του γενικού προϋπολογισμού, τμήμα I — Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο απευθύνονται στον Πρόεδρο του Κοινοβουλίου.

Κατά κανόνα, το Κοινοβούλιο εξετάζει τις εκθέσεις απαλλαγής σε συνεδρίαση της ολομέλειας πριν από τις 15 Μαΐου (άρθρο 260 του δημοσιονομικού κανονισμού). Κατά συνέπεια, πλην εξαιρέσεων, η χορήγηση απαλλαγής ψηφίζεται στην περίοδο συνόδου του μηνός αυτού και, σε περίπτωση αναβολής, στην περίοδο συνόδου του

Οκτωβρίου. Εάν μια πρόταση χορήγησης απαλλαγής δεν συγκεντρώσει πλειοψηφία ή εάν το Κοινοβούλιο αποφασίσει να αναβάλει την απόφαση για τη χορήγηση απαλλαγής, το Κοινοβούλιο ενημερώνει τα αντίστοιχα θεσμικά όργανα ή τους οργανισμούς για τους λόγους αναβολής της απόφασης για τη χορήγηση απαλλαγής. Αυτά οφείλουν να λάβουν αμελλητί τα μέτρα που απαιτούνται για την εξάλειψη των εμποδίων που τίθενται στη λήψη απόφασης για τη χορήγηση απαλλαγής. Στη συνέχεια, εντός έξι μηνών, η Επιτροπή Ελέγχου του Προϋπολογισμού υποβάλλει νέα έκθεση η οποία περιλαμβάνει νέα πρόταση χορήγησης ή άρνησης χορήγησης απαλλαγής.

Ο ρόλος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου

A. Εξέλιξη των αρμοδιοτήτων

Από το 1958 έως το 1970, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο απλώς τηρείτο ενήμερο για τις αποφάσεις απαλλαγής που χορηγούσε το Συμβούλιο στην Επιτροπή για την εκτέλεση του προϋπολογισμού. Το 1971, το Κοινοβούλιο απέκτησε την αρμοδιότητα να χορηγεί απαλλαγή από κοινού με το Συμβούλιο. Από την 1η Ιουνίου 1977, οπότε τέθηκε σε ισχύ η Συνθήκη της 22ας Ιουλίου 1975, το Κοινοβούλιο είναι το μόνο αρμόδιο να χορηγεί απαλλαγή για τους λογαριασμούς, κατόπιν σύστασης του Συμβουλίου. Πρέπει επίσης να επισημανθεί ότι το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, μέσω των αρμόδιων επιτροπών του, προβαίνει σε ακρόαση των προτεινόμενων μελών της Επιτροπής, ενώ η Επιτροπή Ελέγχου του Προϋπολογισμού προβαίνει σε ακρόαση των προτεινόμενων μελών του Ελεγκτικού Συνεδρίου και των επικρατέστερων υποψηφίων για τη θέση του Γενικού Διευθυντή της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Καταπολέμησης της Απάτης (OLAF) και των μελών του εποπτικού συμβουλίου της OLAF. Οι θέσεις αυτές δεν μπορούν να καλυφθούν χωρίς να πραγματοποιηθούν οι εν λόγω ακροάσεις στο Κοινοβούλιο. Σημειωτέον, τέλος, ότι ο γενικός διευθυντής της OLAF ορίζεται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, κατόπιν συνεννόησης με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, και ότι τα μέλη του εποπτικού συμβουλίου της OLAF διορίζονται κοινή συναινέσει από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και την Επιτροπή.

B. Χρήση της απαλλαγής

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο μπορεί να αποφασίσει να αναβάλει τη χορήγηση απαλλαγής εάν δεν είναι ικανοποιημένο με συγκεκριμένες πτυχές της εκτέλεσης του προϋπολογισμού από την Επιτροπή. Η άρνηση χορήγησης απαλλαγής μπορεί να θεωρηθεί ότι ισοδυναμεί με αίτημα παραίτησης της Επιτροπής. Η απειλή αυτή έγινε πραγματικότητα τον Δεκέμβριο του 1998: έπειτα από ψηφοφορία στην ολομέλεια, κατά την οποία απορρίφθηκε η πρόταση για τη χορήγηση απαλλαγής, συγκροτήθηκε ομάδα πέντε ανεξάρτητων εμπειρογνομόνων η οποία ερεύνησε τις κατηγορίες εις βάρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για απάτη, κακοδιαχείριση και νεποτισμό· το σώμα των επιτρόπων παραιτήθηκε συλλογικά στις 16 Μαρτίου 1999.

Σε συνεδρίαση της ολομέλειας του Απριλίου 2009, στο πλαίσιο της διαδικασίας απαλλαγής για το 2007, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ανέβαλε τη χορήγηση απαλλαγής στο Συμβούλιο Υπουργών, επειδή το τελευταίο αρνήθηκε να του διαβιβάσει τις συναφείς πληροφορίες που θα του επέτρεπαν να χορηγήσει την απαλλαγή. Έκτοτε, η απαλλαγή προς το Συμβούλιο αναβάλλεται και απορρίπτεται. Όσον αφορά την απαλλαγή για την εκτέλεση του γενικού προϋπολογισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης

από την Επιτροπή, επισημαίνεται ότι το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο πλαίσιο της διαδικασίας απαλλαγής για τα οικονομικά έτη 2011 και 2012, εισήγαγε δύο νέα στοιχεία: τον έλεγχο της νομιμότητας και της κανονικότητας των δαπανών, ο οποίος, όλο και περισσότερο, συνοδεύεται από αξιολόγηση των επιδόσεων (άρθρο 318 της ΣΛΕΕ, έκθεση αξιολόγησης των οικονομικών της Ένωσης βάσει των επιτευχθέντων αποτελεσμάτων), αλλά και το γεγονός ότι μια απόφαση σχετικά με την απαλλαγή μπορεί να είναι απόφαση «σταθμισμένη» με ενδεχόμενες επιφυλάξεις όσον αφορά ορισμένους τομείς πολιτικής.

Μολονότι η Συνθήκη αναφέρει μόνο τη χορήγηση απαλλαγής στην Επιτροπή, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο χορηγεί επίσης, για λόγους διαφάνειας και δημοκρατικού ελέγχου, χωριστή απαλλαγή στα άλλα θεσμικά όργανα, στους αποκεντρωμένους οργανισμούς και σε κάθε παρόμοια υπηρεσία ή οντότητα (Κανονισμός του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, παράρτημα VI). Όπως διευκρινίζεται ανωτέρω, η Επιτροπή, τα λοιπά θεσμικά όργανα και οι οργανισμοί πρέπει να υποβάλλουν εκθέσεις σχετικά με τα μέτρα που λαμβάνονται βάσει των παρατηρήσεων που συνοδεύουν τα ψηφίσματα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για τη χορήγηση απαλλαγής. Τα κράτη μέλη ενημερώνουν την Επιτροπή σχετικά με τα μέτρα που έλαβαν βάσει των παρατηρήσεων του Κοινοβουλίου και η Επιτροπή οφείλει να λάβει υπόψη τα στοιχεία αυτά κατά τη σύνταξη της δικής της έκθεσης σχετικά με τη συνέχεια που δίδεται στις παρατηρήσεις (άρθρο 262 του δημοσιονομικού κανονισμού).

Γ. Λοιπά μέσα

Οι ειδικές επιτροπές του Κοινοβουλίου συνεισφέρουν επίσης στο να διασφαλίζεται ότι οι πιστώσεις της Ένωσης δαπανώνται κατά τρόπο αποδοτικό, προκειμένου να διαφυλάσσονται τα συμφέροντα του ευρωπαϊού φορολογούμενου. Εξάλλου, σε πολλές περιπτώσεις, μέλη της Επιτροπής Ελέγχου του Προϋπολογισμού είχαν συναντήσεις με εκπροσώπους των αντίστοιχων επιτροπών των εθνικών κοινοβουλίων, με τις εθνικές ελεγκτικές αρχές, καθώς και με εκπροσώπους τελωνειακών υπηρεσιών. Επίσης, ορισμένοι βουλευτές διενήργησαν επιτόπιες έρευνες για να διαπιστώσουν τα αίτια συγκεκριμένων προβλημάτων.

Θα πρέπει να υπενθυμίσουμε ότι, τον Δεκέμβριο του 1995, το Κοινοβούλιο άσκησε για πρώτη φορά το δικαίωμα που του παρέχει η Συνθήκη όσον αφορά τη συγκρότηση εξεταστικής επιτροπής και συντάσσει έκθεση σχετικά με τις καταγγελίες για απάτη και κακοδιοίκηση (βλ. δελτίο [1.4.6](#)).

Η Συνθήκη της Λισαβόνας, από την πλευρά της, ενίσχυσε τους μηχανισμούς ελέγχου με άξονα τα αποτελέσματα που επιτυγχάνονται στο πλαίσιο των προγραμμάτων της Ένωσης, υποχρεώνοντας πλέον την Επιτροπή να υποβάλλει στο Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο, λαμβάνοντας υπόψη τις υποδείξεις τους, πλήρη έκθεση αξιολόγησης η οποία ενσωματώνεται στην ετήσια διαδικασία απαλλαγής.

Rudolfs Verdins
05/2019

